

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ІЛЕЧКО ТАРАС ІГОРОВИЧ

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-НОРМАТИВНІ Й ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ
ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯКОСТІ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:

доцент кафедри загальної педагогіки

та педагогіки вищої школи

Цюра Світлана Богданівна

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. Основні засади діяльності Державної служби якості освіти України	13
1.1. Забезпечення якості освіти як педагогічна проблема	13
1.2. Організаційно-нормативні засади діяльності ДСЯО.....	25
1.3. Педагогічні засади та характеристика змісту діяльності ДСЯО.....	37
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	49
РОЗДІЛ 2. Реалізація державної політики у сфері забезпечення якості загальної середньої освіти: емпіричне дослідження	
2.1. Діяльність ДСЯО у 2019–2021 роках. Підготовка освітніх експертів для реалізації державної політики у сфері забезпечення якості середньої освіти	54
2.2. Результати Всеукраїнських моніторингових досліджень ДСЯО та емпіричний аналіз ставлення основних учасників освітнього процесу до діяльності у сфері забезпечення якості середньої освіти.....	61
2.3. Емпіричне дослідження ставлення освітніх експертів до діяльності у сфері забезпечення якості середньої освіти	68
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88
ДОДАТКИ	101
А. Нормативні документи, що регулюють діяльність ДСЯО	
Б. Методичні рекомендації з підготовки освітніх експертів для реалізації державної політики у сфері забезпечення якості середньої освіти	
В. Відповіді на питання анкети освітнього експерта	

Анотація

Лечко Т. І. Кваліфікаційна робота на тему «Організаційно-нормативні й педагогічні засади діяльності Державної служби якості освіти України» подана на здобуття магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів. 2021.

Відповідно до теми та мети дослідження проаналізовано особливості та зміст організаційно-нормативних й педагогічних засад діяльності Державної служби якості освіти України (ДСЯО), проведено емпіричний аналіз ставлення основних учасників освітнього процесу та освітніх експертів до діяльності у сфері забезпечення якості середньої освіти. *Об'єкт дослідження:* діяльність ДСЯО. *Предмет дослідження:* зміст організаційно-нормативних й педагогічних засад діяльності ДСЯО. *Завдання дослідження:* 1. Охарактеризувати забезпечення якості освіти як педагогічну проблему. 2. Виокремити й узагальнити організаційно-нормативні засади діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти. 3. Систематизувати педагогічні засади діяльності ДСЯО. 4. Провести емпіричне дослідження особливостей ставлення учасників освітнього процесу й освітніх експертів до діяльності з забезпечення якості освіти у загальноосвітній школі.

Наукова новизна: вперше систематизовано розглянуто організаційно-нормативні й педагогічні засади діяльності ДСЯО та виокремлено: а) основоположні педагогічні засади діяльності ДСЯО, що є основами державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності; б) безпосередні засади, такі, що позначають правовий простір діяльності ДСЯО; в) педагогічні засади, що спрямовують й структурно організовують діяльність ДСЯО, норми, якими держава визначила спрямованість діяльності інституції – не на контроль, а на розвиток освіти; узагальнено зміст діяльності ДСЯО у 2020–2021 роках.

Практичне значення: розроблено методичні рекомендації та матеріали для проходження педагогічної практики (зі спеціалізації) у ДСЯО для магістрів

спеціальності 01 Освіта/Педагогіка. Матеріали магістерської роботи можуть бути використаними при викладанні навчальних курсів з освітньої експертизи.

Щодо першого завдання узагальнено, що якість освіти як управлінська і педагогічна категорія розглядається у контексті політичному (державному), суспільному (соціальному) й особистісному (індивідуальному). Забезпечення якості освіти – як управління якістю – розглядається як соціально-педагогічне поняття, що має два рівні – змістово-процесуальний (забезпечується діяльністю закладів освіти, всіх учасників освітнього процесу щодо створення умов, спрямованих на забезпечення якості освітнього процесу) та результативний (показує досягнення очікуваних результатів щодо якості отриманих компетентностей здобувачів освіти, позитивної динаміки їх розвитку).

Щодо другого завдання у хронологічній послідовності розглянуто нормативні документи й налагодження діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти у закладах середньої освіти України, виокремлено організаційно-нормативні засади їх діяльності: а) основоположні – принципи освітньої політики та діяльності; б) безпосередні правові, що регулюють простір діяльності.

Щодо третього завдання систематизовано основоположні педагогічні засади діяльності ДСЯО України, що є основами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності, норми, якими держава визначила спрямованість діяльності інституції – не на контроль, а на розвиток освіти; узагальнено зміст діяльності ДСЯО у 2020–2021 роках, у тому числі й підготовку освітніх експертів, акцентовано на проведенні інституційного аудиту в освітніх закладах. Узагальнено статистичні дані щодо аудитів.

Щодо четвертого завдання систематизовано результати анкетувань учасників освітнього процесу (ДСЯО України, серпень 2020) з вивчення ставлення батьків, учнів, вчителів, директорів шкіл щодо якості освіти у цілому, чинників, що її визначають. Встановлено, всі групи респондентів віднесли до найважливіших чинників: «рівень кваліфікації, досвід, знання та вміння педагогічних працівників»; «взаємодію і співпрацю учасників освітнього

процесу». Емпіричне дослідження проводилося у 2020 і 2021 роках з метою – з'ясувати особливості ставлення освітніх експертів до діяльності у сфері забезпечення якості середньої освіти й проаналізувати його у контексті зростання досвіду експертів. У першому опитуванні взяло участь 68 майбутніх експертів, у другому 73, 2/3 із них брали участь в інституційних аудитах. Визначаючись із якостями якими має володіти експерт учасники першого опитування відповіли: 1) професійність – 95,6%; 2) знання законодавства – 94,1%; 3) тактовність і толерантність по 82,4%. Найбільшою зміною у другому опитуванні було те, що на третьому місці опинився показник – знання особливостей роботи (74%). Щодо відповіді на питання «Що, на Вашу думку, є важливим у роботі експерта?» респонденти обрали п'ять якостей: 75 % «комунікативну компетентність», 73,5% практичний досвід, 70% «методичну грамотність»; вміння визначати позитивні та негативні сторони – 67,6% та важливий показник «бажання допомогти» – 64,7%. У другому опитуванні на 10% зросла методична грамотність. Щодо питання «Які труднощі можуть виникнути у роботі експерта», то у першому 67,6% опитаних вважали, що побутового характеру. У другому це назвали 52,1%. Труднощі з «оформлення документів» припустили 17,6% учасників першого опитування, а 38,4% – другого опитування. За результатами дослідження розроблено Методичні рекомендації та матеріали для магістрів, які проходять педагогічну практику зі спеціалізації у ДСЯО.

Ключові слова: забезпечення якості освіти; Державна служба якості освіти України; освітні експерти; інституційний аудит.

Summary

Ilechko T. I. Qualification work on «Organizational and regulatory and pedagogical principles of the State Quality Service of Education of Ukraine» is submitted for a master's degree in higher education in the specialty 011 «Educational, pedagogical sciences». Ivan Franko National University of Lviv. Lviv. 2021

In accordance with the topic and purpose of the study, the features and content of organizational, normative and pedagogical principles of the State Quality Service of Education of Ukraine (SSSA) were analyzed, an empirical analysis of the attitude of key participants in the educational process and educational experts to quality assurance in secondary education. Object of research: activity of the NSSD.

Subject of research: the content of organizational-normative and pedagogical bases of activity of DSYAO. Objectives of the study: 1. To characterize the quality of education as a pedagogical problem. 2. Identify and generalize the organizational and regulatory framework for the activities of government agencies and institutions that provide external quality assurance of education. 3. To systematize the pedagogical principles of the activity of the NSSD. 4. To conduct an empirical study of the peculiarities of the attitude of participants in the educational process and educational experts to the activities to ensure the quality of education in secondary school.

Scientific novelty: for the first time the organizational-normative and pedagogical bases of the activity of the NSS are systematized and the following are singled out: b) direct principles, such as denoting the legal space of the activity of the NSSD; c) pedagogical principles that guide and structurally organize the activities of the NSSD, the norms by which the state has determined the direction of the institution – not to control, but to the development of education; the content of the activity of the NSSD in 2020–2021 is generalized.

Practical value: methodical recommendations and materials for passing pedagogical practice (on specialization) in DSYAO for masters of a specialty 01 Education / Pedagogy are developed. The materials of the master's thesis can be used in teaching training courses on educational examination.

Regarding the first task, it is generalized that the quality of education as a managerial and pedagogical category is considered in the context of political (state), social (social) and personal (individual). Ensuring the quality of education – as quality management – is seen as a socio-pedagogical concept that has two levels – content-procedural (provided by the activities of educational institutions, all participants in the educational process to create conditions to ensure the quality of the educational process) and effective (shows the expected results on the quality of the acquired competencies of students, the positive dynamics of their development).

Regarding the second task in chronological order, normative documents and adjustment of management bodies and institutions providing external quality assurance of education in secondary education institutions of Ukraine are considered, organizational and normative principles of their activity are singled out: a) basic – principles of educational policy and activity; b) direct legal regulations governing the area of activity.

Regarding the third task, the basic pedagogical principles of the SSRU of Ukraine are systematized, which are the foundations of state policy in the field of education and principles of educational activities, norms by which the state determined the direction of the institution – not to control but to develop education; the content of the activities of the NSSD in 2020–2021 is generalized, including the training of educational experts, the emphasis is on conducting institutional audits in educational institutions. Audit statistics are summarized.

Regarding the fourth task, the results of surveys of participants in the educational process (SES of Ukraine, August 2020) to study the attitude of parents, students, teachers, school principals on the quality of education in general, the factors that determine it. It was established that all groups of respondents referred to the most important factors: «the level of qualification, experience, knowledge and skills of teachers»; «Interaction and cooperation of participants in the educational process». The empirical study was conducted in 2020 and 2021 with the aim to find out the peculiarities of the attitude of educational experts to the activities in the field of quality assurance of secondary education and to analyze it in the context of the growing

experience of experts. The first survey involved 68 future experts, the second 73, 2/3 of them participated in institutional audits.

Determining the qualities that an expert should have, the participants of the first survey answered: 1) professionalism - 95.6%; 2) knowledge of legislation – 94.1%; 3) tact and tolerance of 82.4%. The biggest change in the second survey was that in third place was the indicator – knowledge of the specifics of work (74%).

Regarding the answer to the question «What do you think is important in the work of an expert?» respondents chose five qualities: 75% «communicative competence», 73.5% practical experience, 70% «methodical literacy»; ability to identify positive and negative sides – 67.6% and an important indicator of «willingness to help» – 64.7%. In the second survey, methodological literacy increased by 10%.

Regarding the question «What difficulties may arise in the work of an expert», in the first 67.6% of respondents believed that the domestic nature. In the second it was called 52.1%. Difficulties in «paperwork» suggested 17.6% of participants in the first survey, and 38.4% – the second survey. Based on the results of the research, Methodical recommendations and materials have been developed for masters who are undergoing pedagogical practice to specialize in the SSR.

Key words: quality assurance of education; State Education Quality Service of Ukraine; educational experts; institutional audit.